

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 14. juni 2011 truffet vedtak i

- Sak nr:** 20/11 (arkivnr: 201100182-27)
- Saken gjelder:** Klage fra advokat A og B ved C på tingrettsdommer D ved X tingrett.
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Svein J. Magnussen
Bjørg Tørresdal
Jeppe Normann
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig i anonymisert form, jf. domstoloven § 238 7. ledd
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder saksbehandlingen og misnøye med rettsavgjørelsen.
 2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer D.

Innledning:

Advokat A og C har hver for seg inngitt klage på tingrettsdommer D ved X tingrett. Begge klagene er datert 31. januar 2011. Klagene gjelder blant annet dommerens atferd og prosessledelse. Klagene er forelagt tingrettsdommer D, og han har i brev av 23. februar og 10. mai 2011 uttalt seg. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra meddommerne (E og F) og advokat G (prosessfullmektig). Advokat A har supplert klagen i brev av 15. mars 2011. Domstolleder, sorenskriver H, ved X tingrett er orientert om klagen og har den 22. mars 2011 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Bakgrunnen for klagen er en tvist om oppsigelse i arbeidsforhold. Hovedforhandling ble gjennomført 17.- 19. januar 2011. Tingrettsdommer D var rettens administrator. F og E var med som arbeidslivskyndige meddommere. De fire saksøkerne ble representert av advokat G. B møtte med C som partsrepresentant og var representert av advokat A.

Klager – C – har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer D ga innledningsvis uttrykk for at han ikke hadde mottatt alle dokumentene i saken, til tross for at meddommerne hadde en komplett dokumentamsling. Han hadde flere ganger behov for utstrakt hjelp fra den ene meddommeren for å holde oversikt over saken. Ds prosessledelse manglet styring ved at han lot saksøkernes utvalgte meddommer, saksøkernes prosessfullmektig og saksøkerne selv avbryte mens saksøktets representanter hadde ordet. Videre tillot han høylytte kommentarer, latter og grimaser under innlegg fra saksøktets side. D kom også selv med flere upassende kommentarer og ”morsomheter” under forhandlingene. Han ga blant annet uttrykk for at han ikke forsto grunnlaget for saken fordi besparingspotensialet var ”vanskelig og uforståelig”. Saksøkerbenken og deres utnevnte meddommer responderte med høylytt latter og applaus på hans ”morsomheter”. D likebehandlet ikke partene og det ble skapt et ”klima hvor saksøkte stilltiende måtte finne seg i sjikanerende og injurierende utsagn...”.

Klager – advokat A – har i hovedsak vist til følgende:

Under hovedforhandlingen 17.-19. januar 2011 opptrådte tingrettsdommer D ikke med tilstrekkelig nøytralitet og han ivaretok ikke hensynet til likebehandling av partene. Dommerens atferd var ikke egnet til å fremme alminnelig tillit til domstolene, blant annet på grunn av følgende forhold:

1. Dommeren stilte ledende spørsmål til saksøkerne som styrket saken fra saksøkers ståsted.
2. Saksøkte fikk ikke dokumentere bevis som etter saksøktets mening hadde betydning for saken.
3. Saksøkte fikk ikke stille spørsmål knyttet til en enkelt setning i forhandlingsprotokollen.
4. Dommeren latterliggjorde saksøktets vitne.
5. Dommeren avsluttet dag 2 med følgende utsagn, etter at advokat G sa at han kunne holde en prosedyre på 2 timer: ”Vi kan holde på til midten av neste uke her, det blir jo flere nyansatte hele tiden”. Dommer D lo sammen med saksøkerne og deres prosessfullmektig.
6. Dommer D reagerte ikke på at de fire saksøkerne lo, ristet på hodet og himlet med øynene når prosessfullmektig, part og vitner fra saksøktets side hadde ordet. Dette var gjennomgående de to første dagene av hovedforhandlingen.

7. Dommeren reagerte ikke på at saksøkers prosessfullmektig kom en halv time for sent på dag to.

I brev av 15. mars 2011 har advokat A bestridt at klagen er fremmet på oppfordring fra domstolleder eller andre ved X tingrett.

Innklagede – tingrettsdommer D – har i hovedsak vist til følgende:

Klagernes påstander har ikke grunnlag i faktum og er i følge D fremsatt i sjikanehensikt. Saksøkte ble i forhandlingsmøtet bedt om å konkretisere rasjonaliseringsgevinsten ved nedleggelse av driftsenheten i X. Saksøktes gjentatte forsikringer om at dette ville bli klargjort, fremsto som en bevisst villedning av retten.

Saksøkernes prosessfullmektig – advokat G – har i hovedsak uttalt:

Advokat G mener klagen er useriøs og krenkende og gir en uriktig beskrivelse av de faktiske forhold under hovedforhandlingen. Klagene kan tolkes som forakt for X tingrett og som frustrasjon over å ha tapt saken. Det ble under hovedforhandlingen ikke fremsatt noen protester mot saksstyringen. Det er for øvrig ikke anket over saksbehandlingen. Den eneste prosessuelle tvisten under forhandlingene ble løst i Bs favør. Advokat G er videre uenig i at tingrettsdommer D stilte ledende spørsmål. Det ble ikke foretatt bevisavskjæring fra Ds side, men det var en normal diskusjon om hvor mye av dokumentasjonen som skulle leses opp. På bakgrunn av sprikende forklaringer fra saksøktes representant og vitner stilte D noen høyst betimelige kritiske spørsmål, men det forekom ingen latterliggjøring fra hans side. Han mener at påstandene om at tingrettsdommer D lo sammen med saksøkerne eller at de avbrøt og E grimaser ikke er korrekte. Det er riktig at advokat G kom for sent til dag to i retten. At D ikke reagerte strengere enn han gjorde, kan ikke være noe grunnlag for klage mot dommeren. D opptrådte ikke partisk, og hans prosessedelse var både tidsbesparende og behagelig.

Meddommer – E – har i hovedsak uttalt:

Hans generelle inntrykk var at tingrettsdommer D ikke hadde satt seg spesielt godt inn i saken på forhånd. Før rettsmøtet startet, ga han overfor meddommerne uttrykk for at det var de som hadde greie på saken. Det var videre visse mangler ved dokumentlisten. E er enig i at klagen kan være på sin plass når det gjelder saksøkernes oppførsel under motpartens forklaringer. Han har imidlertid sett verre oppførsel uten at dette har blitt påtalt av rettens administrator. Spørsmålet om antall nyansatte var et uklart spørsmål under forhandlingsmøtet. D kom med en ”morsomhet” om dette ved oppsummeringen på dag 2, men E opplevde ikke at den andre meddommeren kom med høylytt latter og applaus, slik C har anført. Under domskonferansen opptrådte tingrettsdommer D profesjonelt og upartisk.

Meddommer – F – har i hovedsak uttalt:

Det er ikke riktig at begge meddommerne hadde komplett dokumentsamling. Fullstendig dokumentliste og de sist innkomne dokumenter i saken manglet. Dette ble av tingrettsdommer D innledningsvis tatt opp med partene. F husker ikke når fullmaktsskriv ble etterspurt, men D noterte innledningsvis hvem som var partsrepresentant. Han stiller seg videre svært uforstående til saksøkers fremstilling av rettsprosessen om at den fortonet seg som det ”rene sirkuset”. Etter saksøktes partsforklaring hadde dommerne behov for å

få klarhet i besparingspotensialet ved å samlokalisere alt i Y. Partsrepresentanten klarte ikke å bringe klarhet i dette. Det ble fra dommerbordet gitt uttrykk for at det var vanskelig å forstå hvordan bedriften hadde kommet fram til sine beregninger. Det er ikke riktig at D trengte hjelp for å holde oversikt over dokumentene og for å få forståelse av saken. På grunn av at F manglet noen av dokumentene som D hadde, måtte de se sammen. F bisto også med å finne fram de aktuelle dokumentene mens D skrev rettsbok. Det kan nok være riktig at D kom med en liten morsomhet, men dette skjedde som en følge av sprikende forklaringer fra saksøktes partsrepresentanter og vitner. Saksøkers beskrivelse av denne hendelsen er sterkt overdrevet. Det kan være at noen dro på smilebåndet og lo litt, men det er ikke riktig at denne ”morsomheten” førte til høylytt latter og applaus i retten. I denne saken var det naturlig at det ble stilt mange flere spørsmål til saksøkte enn til saksøkerne, men det er direkte feil å si at partene ikke ble likebehandlet.

Domstolleder – sorenskriver H – har i hovedsak uttalt:

H har ingen bemerkninger til selve klagen fordi hun ikke kjenner de faktiske omstendighetene som er grunnlaget for klagen.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Klagen gjelder dommerens opptreden i hovedforhandlingen i en arbeidsrettssak.

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi muntlig forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak når en dommer forsettlig eller uaktsomt har handlet i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klagerne har anført at tingrettsdommer Ds har opptrådt i strid med prinsippene om nøytralitet og likebehandling, og at hans opptreden bidrar til å svekke den alminnelige tillit til domstolene. Det er konkret påpekt at tingrettsdommer D bl.a. skal ha vært med på å latterliggjøre saksøkte, ved ikke å gripe inn når saksøkerne lo eller lignende, og ved selv å komme med upassende og ironiske bemerkninger på saksøktes bekostning. Dette er forhold som utvalget kan vurdere.

I forarbeidene til domstoloven kap 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv. ”

Det fremgår videre av forarbeidene at en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget, er om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne.

Utvalget viser til at aktørene har svært ulike oppfatninger av tingrettsdommer Ds opptreden i retten. Dersom klagerens beskrivelse av dommerens prosessledelse legges til grunn, foreligger det etter utvalgets vurdering kritikkverdig dommeratferd. Klagerens beskrivelser er imidlertid bestridt av innklagede, advokat G og den ene arbeidslivskyndige meddommeren. Den andre meddommeren har beskrevet forhold som bekrefter deler av klagerens anførsler. Han har blant annet opplyst at dommeren ikke virket godt nok forberedt, og at han burde ha reagert på saksøkernes opptreden når saksøkte avga forklaring. Han har også bekreftet at dommeren kom med morsomheter i forbindelse med saksøktes forklaring, men har avvist at dette medførte applaus og latter fra den andre meddommeren.

Tilsynsutvalget legger derved til grunn at det var forhold ved dommerens opptreden som gir grunnlag for å stille spørsmål ved om prosessledelsen var korrekt og tilstrekkelig nøytral. Ut fra en samlet vurdering av de foreliggende uttalelser, fremstår det likevel ikke som tilstrekkelig godtgjort at dommerens opptreden var så klanderverdig at det gir grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Tilsynsutvalget finner imidlertid grunn til å bemerke at det er viktig at en dommer fremstår som upartisk og behandler partene og aktørene med respekt. Det fremgår blant annet av etiske prinsipper pkt 6 om korrekt opptreden, at en dommer skal *"holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen"*

Latterliggjøring og morsomheter på bekostning av en part i en rettssak skal ikke forekomme. En dommer bør også gripe inn dersom andre som deltar i et rettsmøte ikke opptrer korrekt og saklig overfor vitner, motparten eller andre deltakere i rettssaken. Dette må gjelde selv om dommeren mener at en part ikke har en prosedabel sak og fremlegger bevis som ikke virker holdbare.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer D.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer D.